

SĂPĂTURILE ARHEOLOGICE DIN ANUL 1980 DE LA GIURCANI, JUD. VASLUI

de COSTACHI BUZDUGAN

Săpăturile arheologice efectuate de Muzeul Național de Istorie al R.S.România în anii 1980-1981 la Giurcani au avut ca obiectiv cercetarea tumulului al doilea (T.2) din grupul celor trei movile situate în punctul "Argeaua" de pe șesul inundabil al Elanului, între râul cu același nume și drumul județean Murgeni-Găgești, la circa 1500 m de capătul de sud al Giurcanilor.

Situat între alte două movile, la 350 m față de cea cercetată în anul 1979, tumulul nr.2, unul dintre cei mai mari din grupul celor trei, are forma rotundă, diametrul de 28 m, iar înălțimea de 0,80 m de la suprafața actuală a solului (pl.I). Inițial, tumulul, pentru ridicarea cărui s-a folosit pământ din jur, va fi avut o înălțime mai mare, ea a fost însă redusă în decursul timpului, fie prin acțiunea de eroziune, fie prin depuneri aluvionare pe terenul din jur.

Cercetarea a început prin deschiderea a două secțiuni (AB și CD), care se intersectează în centrul tumulului, despărțindu-l în patru sectoare aproximativ egale.

Săpăturile practicate au permis constatarea că structura tumulului, asemănătoare cu a celui cercetat anterior, indică următoarea succesiune stratigrafică: solul vegetal actual, a cărui grosime nu depășește 0,20 m, suprapune un strat de pământ brun-măzăros, gros de 0,35 m, iar acestuia îi urmează pământul negru, uneori cu dungi gălbui. În acest strat, ca și în restul pământului din mantaua tumulului, de altfel, au apărut vestigii arheologice sporadice, în special fragmente ceramice din diferite perioade istorice, oase de animale, așchii și unelte de silex, printre care și un răzuitor lucrat pe lamă trapezoidală (pl.III/1).

În mantaua tumulului, la adâncimi cuprinse între 0,30-0,85 m, au fost identificate trei morminte de înhumatie, două în jumătatea de sud (M.1 și M.2) și unul în cea de nord (M.3).

Mormântul nr.1, descoperit la adâncimea de 0,85 m, prezintă, într-o stare de conservare relativ bună, scheletul unui matur întins pe spate, cu mâinile aduse pe lângă corp, orientat nord-sud (pl.II/2). Piciorul drept indică o malformație, având femurul și oasele gambei de o grosime exagerată și foarte spongioase. În zona sternului erau două mărgelile de sticlă, de formă cilindrică (pl.III/2). Lângă genunchiul stâng s-a găsit o fusaiole de lut, de formă tronconică (pl.III/3). Iar în regiunea oaselor picioarelor se afla o cană de lut, așezată în poziție oblică, cu gura spre sud-vest.

Cana, modelată cu mîna, din pastă fină, de culoare gălbui-cenușie, are corpul bitronconic și gîtul înalt, lărgindu-se ușor spre gură. Buza este ușor trasă în afară. Zona de interferență a gîtului cu umărul este marcată printr-o linie incizată superficial, perceptibilă doar pe unele porțiuni. Fundul este puțin scobit. Cana a avut o toartă mică, prinsă cu un capăt de gîtul vasului și cu celălalt de umăr, care a fost ruptă din vechime (pl. III/4).

Mormîntul nr.2, identificat la adîncimea de 0,60 m, prezintă scheletul unui matur așezat în poziție chircită, pe partea dreaptă, cu capul spre nord-nord-est și picioarele la sud-sud-vest (pl. II/1). Lîngă cușca toracică, în partea de vest, se aflau fragmente ceramice foarte friabile și resturi de ofrande, marcate de oase în stare de descompunere.

Mormîntul nr.3, apărut la adîncimea de 0,30 m, a fost distrus în mare parte de lucrările agricole. Din schelet se mai păstrau doar resturi ale oaselor gambei și ale femurului stîng, după care s-a putut deduce că defunctul fusese așezat pe spate, în poziție întinsă, orientat vest-sud-vest - est-nord-est (pl. II/3).

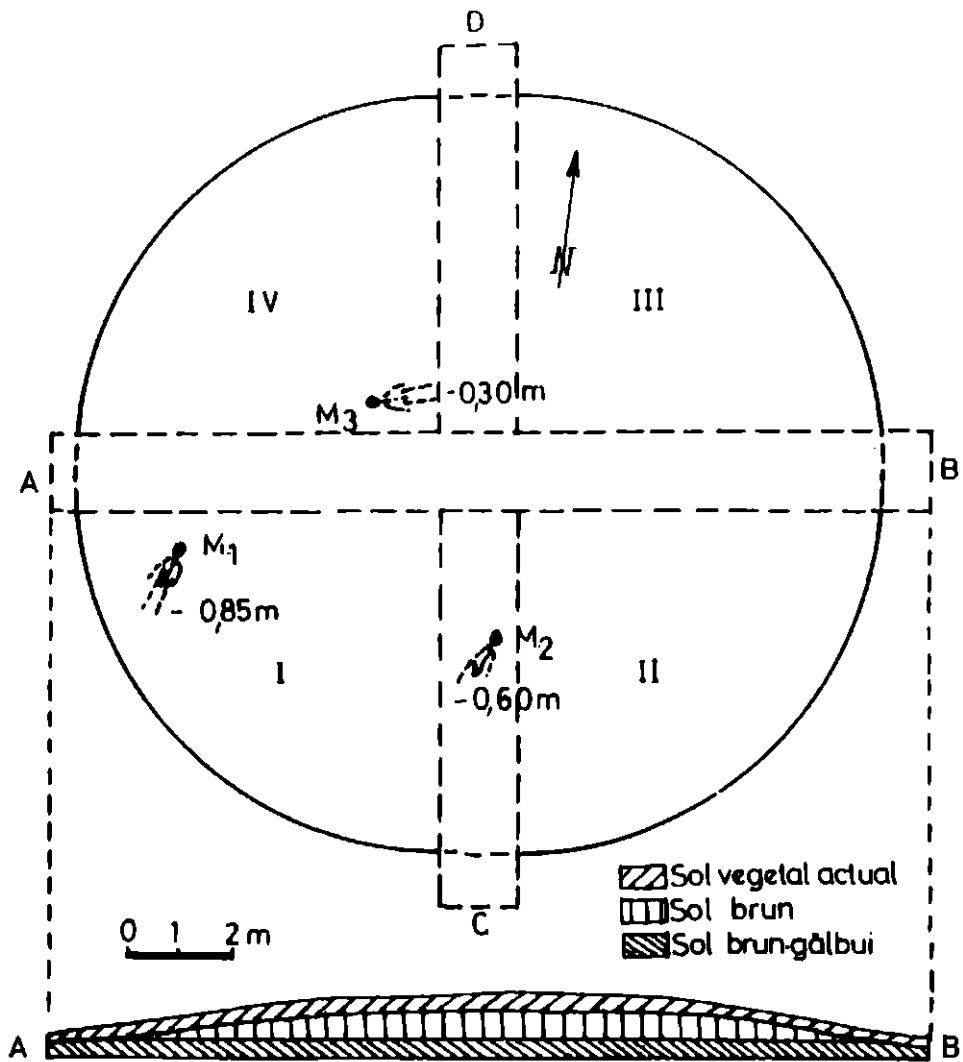
Din prezentarea mormintelor se observă că, în funcție de ritualul de înmormîntare, ele fac parte din două grupe funerare diferite: morminte cu schelete chircite și morminte cu schelete întinse pe spate.

Mormîntul nr.2 aparține primei grupe, care, pe lîngă ritualul de înmormîntare specific, se caracterizează prin inventar funerar sărăcăcios sau prin lipsa totală a acestuia. Această grupă, foarte bine reprezentată în tumulul nr.1 de la Giurcani², este caracteristică pentru complexul cultural răspîndit pe teritoriul României și în stepele nord-pontice în perioada de trecere de la neoneolitic la epoca bronzului.

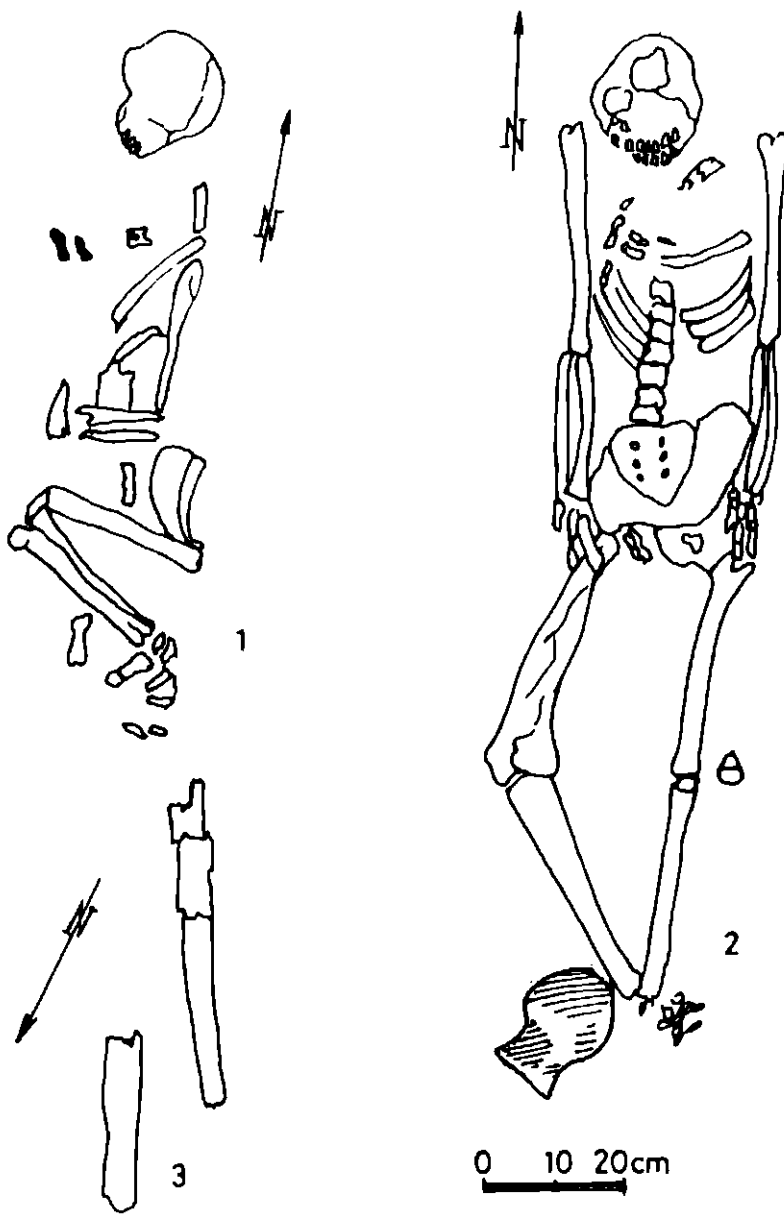
Prin ritualul de înmormîntare, mormîntul face discuție, analog cu cele șapte morminte cu schelete chircite din tumulul nr.1 de la Giurcani, se înscrie în aria descoperirilor mai vechi din Moldova de la Broșteni și Bogonos³, Corlăteni și Glăvănești⁴, Foltești⁵, Stoicani⁶, Holboca⁷, Gîrceni⁸ și Valea Lupului⁹, datate grosso modo în perioada de tranziție de la neoneolitic la epoca bronzului.

Mormintele nr.1 și nr.3 aparțin grupei a doua. Ritualul funerar al înhumației și ritualul de înmormîntare, caracterizat prin morminte cu schelete așezate pe spate, cu picioarele întinse și brațele aduse pe lîngă corp, constituie trăsături specifice înmormîntărilor sarmatice în general¹⁰. Inventarul funerar al mormîntului nr.1 (M.2 fiind fără inventar), deși sărăcăcios, prezintă totuși elemente de coloratură sarmatică. Mărgele, fusaiole de factura celei descoperite în M.1 se întîlnesc în inventarul mormintelor sarmatice în mod curent¹¹. Dar cana de lut are unele trăsături formal-tipologice caracteristice în mormîntărilor sarmatice mai vechi. Ea se apropie de unele forme descoperite la Vlăsinești¹², și Vaslui¹³ în Moldova și într-o necropolă sarmatică timpurie de lîngă Voronej¹⁴, din U.R.S.S., datată în sec. I e.n.

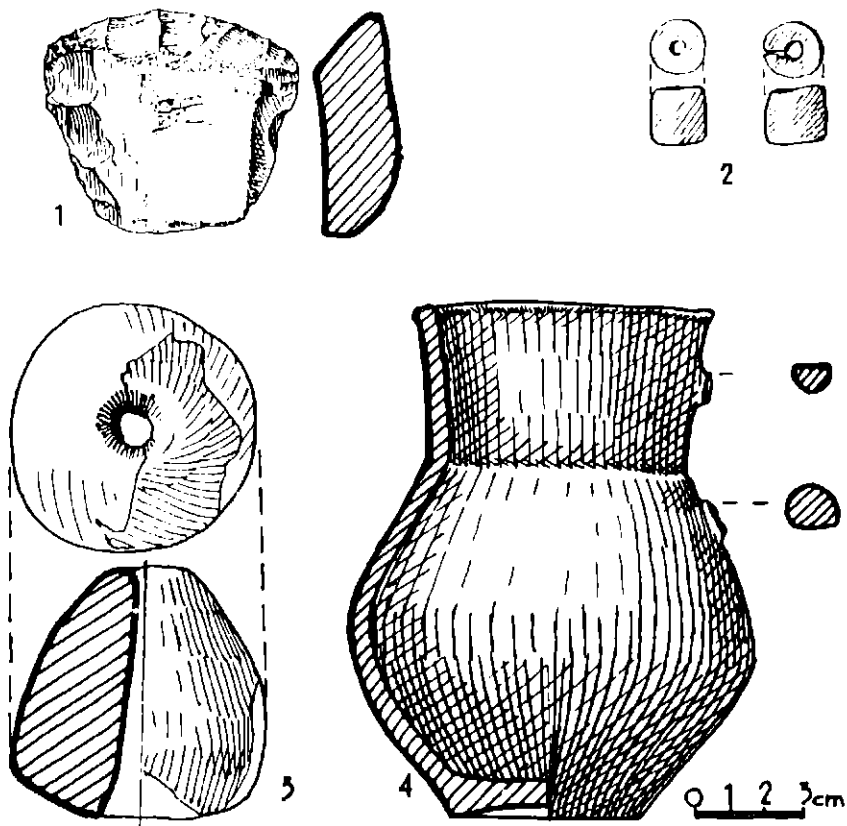
Pe baza datelor menționate, se poate afirma că aceste două morminte aparțin sarmaților timpurii și se datează în sec. I-II, fiind deci

**Pl.I - Planul și profilul tumulului nr.2
de la Giurcani**

Pl. II - Morminte descoperite în tumulul nr. 2
de la Giurcani : 1, M. 2; 2-3, M. 1, M. 3.

Pl. III - Obiecte descoperite în tumulul nr. 2 de la
Giurcani și inventarul mormântului nr. 1 :
 1, răzuitor de silex ; 2, mărgelile de sticlă ;
 3, fusaiolă de lut ; 4, cană de lut.

contemporane cu normintele sarmatice descoperite în tumul nr.1 de la Giurceni.

N O T E

- 1 Pentru datele privind amplasarea acestui tumul vezi C. Buzlugan, Cercetări arheologice, vol.IV, București, 1981, p.7.
- 2 Ibidem, p.15 și 16.
- 3 M. Petrescu-Dîmbovița, SCIV, 1, 1950, 2, p.110-125.
- 4 Idem, SCIV, 1, 1950, 1, p.29.
- 5 Idem, SCIV, 2, 1951, 1, p.249-266.
- 6 Idem, Materiale, vol.I, 1953, p.116-132.
- 7 Vlad Zirra, SCIV, 3, 1952, p.99-103.
- 8 Adrian C. Florescu și Marilena Florescu, Materiale, vol.VI, 1959, p.221-227.
- 9 M. Dinu, Materiale, vol.VI, 1959, p.203-209.
- 10 Gh. Bichir, SCIV, 12, 1961, 2, p.264; "Pontica", 5, 1972, p.139.
- 11 Idem, "Dacia", N.S., 21, 1977, p.174; "Pontica", 5, 1972, p.145.
- 12 Idem, "Pontica", 5, 1972, pl. X/4,6.
- 13 Ibidem, pl.VIII/6.
- 14 P.A. Medvedev, în SA, 4, 1981, fig.2/7.

LES FOUILLES ARCHÉOLOGIQUES DE L'ANNÉE 1980 DE GIURCANI. DÉP. DE VASLUI.

Résumé

Les fouilles archéologiques effectuées en 1980 dans le tumulus no.2 situé au point nommé "Argeaua" sur le territoire du village de Giurceni, commune de Găgești, Dép. de Vaslui ont occasionné la découverte de trois tombes d'inhumation.

Une de ces tombes (no.2) avec le squelette en chien de fusil, a été attribuée - à base des analogies avec d'autres nombreuses découvertes faites en Moldavie - à la période de transition du néo-énéolithique à l'âge du bronze.

Les autres deux tombes (M.1 et M.3) avec les squelettes assis à la renvers, les pieds tendus et les bras allongés au long du corps, présentent les caractéristiques des enterrements sarmates. À base de l'inventaire céramique de la tombe no.1 et des éléments de rituel ces tombes sont attribuées aux sarmates anciens et elles sont datées aux Ier-IIe siècles de n.è.

LÉGENDE DES PLANCHES

- Pl. I.-Plan et profil du tumulus no.2 de Giurcani.
Pl.II.-Tombes découvertes dans le tumulus no.2 de Giurcani: 1, M₂;
2-3, M₁, M₃.
Pl.III.-Objets découverts dans le tumulus no.2 de Giurcani et l'in-
ventaire de la tombe no.1: 1, grattoir en silex; 2, perles de
verre; 3, fusai^ole de terre cuite; 4, broc de terre cuite.